

JUSTITSMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Kontor: Sikkerheds- og
Forebyggelseskontoret
Sagsbeh: Michelle G. Redden
Sagsnr.: 2014-0035-0228
Dok.: 1138480

UDKAST TIL TALE

**til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål AZ og AÅ
fra Folketingets Retsudvalg den 2. juni 2014**

Samrådsspørgsmål AZ:

”Under henvisning til EU-domstolens dom tirsdag den 8. april 2014 (domstolens dom i de forenede sager C-293/12 og C-594/12 Digital Rights Ireland og Seitlinger m.fl.), bedes ministeren redegøre for, hvad den danske regering agter at foretage sig som reaktion på dommen, herunder om ministeren vil suspendere den telelogning, der finder sted med hjemmel i logningsbekendtgørelsen, indtil lovgivningen er ændret, så den ikke er i strid med grundlæggende menneskerettigheder.”

Samrådsspørgsmål AÅ:

”Ministeren bedes redegøre for pkt. 9 i oversendt samlenotat vedrørende de sager inden for Justitsministeriets ansvarsområde, som forventes behandlet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) og mødet i Det Blandede Udvalg den 5.-6. juni 2014, jf. REU alm. del – bilag 276.”

Spørgsmålene er stillet efter ønske fra Pernille Skipper (EL).

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

[Indledning]

1. I den dom, som samrådsspørgsmålene vedrører, har EU-Domstolen som bekendt fastslået, at det såkaldte logningsdirektiv er i strid med EU's Charter om Grundlæggende Rettigheder. Domstolen har derfor erklæret logningsdirektivet for ugyldigt.

Kort fortalt indeholder logningsdirektivet en række bestemmelser, der skal sikre, at teleudbydere i EU-medlemslandene lagrer en række oplysninger om den tele- og internetkommunikation, der finder sted.

Det kan f.eks. være oplysninger om, at A den 2. juni 2014 kl. 14.00 ringede til B og førte en samtale, der varede 4 minutter. Og oplysninger om, at B samme dag kl. 15.00 sendte en SMS til A.

Indholdet af telefonsamtalen eller SMS-beskeden lagres derimod ikke.

Formålet med at lagre den slags data er at sikre, at der er adgang til oplysningerne ved efterforskning og retsforfølgning af strafbare handlinger.

2. De forpligtelser, som fulgte af logningsdirektivet, er i dansk ret hovedsageligt afspejlet i retsplejelovens § 786, stk. 4, og i den såkaldte logningsbekendtgørelse. Bestemmelserne suppleres imidlertid af en række andre regler, herunder regler i retsplejeloven om betingelserne for, at myndighederne kan få adgang til de lagrede oplysninger.

Det er altså vigtigt at holde sig for øje, at de danske regler på logningsområdet ikke bare er en gengivelse af logningsdirektivet. Det vender jeg tilbage til senere.

3. Samrådsspørgsmålet synes at være formuleret ud fra den forudsætning, at Domstolens afgørelse betyder, at de danske logningsregler er i strid med grundlæggende rettigheder.

Jeg vil gerne allerede nu slå fast, at man ikke kan drage den slutning.

De danske regler på logningsområdet er ikke enslydende med logningsdirektivet. Så Domstolens konklusion om, at logningsdirektivet er i strid med EU's Charter om Grundlæggende Rettigheder, er ikke ensbetydende med, at de danske logningsregler også er det.

4. Men det giver sig selv, at Justitsministeriet i kølvandet på Domstolens afgørelse nøje har overvejet, hvilken betydning dommen måtte have for de danske logningsregler.

De overvejelser er nu mundet ud i et notat, som blev sendt til Retsudvalget forud for samrådet i dag.

Det fremgår bl.a. af notatets konklusion, at det forhold, at dommen er baseret på en samlet vurdering, kan give anledning til tvivl om, hvilken vægt de enkelte led i dommens begrundelse skal tillægges, og dermed også om, hvilken betydning dommen i givet fald kan tillægges i forhold til de danske logningsregler.

Det fremgår også af konklusionen, at Justitsministeriet samlet set finder, at der ikke er grundlag for at antage, at de danske logningsregler skulle være i strid med EU's Charter om Grundlæggende Rettigheder.

Det er dog efter Justitsministeriets opfattelse tvivlsomt, om reglerne om sessionslogging på nuværende tidspunkt og i deres nuværende udformning kan anses for egnede til at opnå deres formål, som er at skabe mulighed for anvendelse af oplysningerne som led i efterforskning og retsforfølgning af strafbare forhold.

Som det også fremgår af notatet, vil jeg derfor nu tage skridt til at ophæve reglerne om sessionslogging. Og så forestår der en proces for en samlet revision af de danske logningsregler – det vil jeg vende tilbage til om lidt.

Jeg vil ikke gennemgå notatet i detaljer. Men jeg vil fremhæve nogle af de centrale elementer fra vurderingen.

[EU-Domstolens dom af 8. april 2014]

5. Jeg vil starte med at opsummere de centrale præmisser fra dommen.

Domstolen fastslog indledningsvis, at logningsdirektivets regler om logging af oplysninger og om myndighedernes adgang til oplysningerne udgør et indgreb i retten til respekt for privatliv og retten til beskyttelse af personoplysninger.

Domstolen anerkendte, at den slags indgreb kan begrundes i hensynet til bekæmpelse af alvorlig kriminalitet, men fandt, at direktivet overskrider de grænser, der følger af proportionalitetsprincippet.

Det vil på godt dansk sige, at logningsdirektivet varetager et legitimt formål, men går for vidt i forhold til formålet.

6. Domstolens opfattelse om, at logningsdirektivet er for vidtgående, bygger ifølge dommen navnlig på tre elementer:

For det første omfatter direktivet alle personer, alle elektroniske kommunikationsmidler og samtlige trafikdata uden at foretage nogen sondring i forhold til formålet om at bekæmpe grov kriminalitet.

For det andet fastsætter direktivet ikke nogen objektive kriterier for myndighedernes adgang til de loggede oplysninger.

Og der er heller ikke fastsat regler om f.eks. forudgående domstolskontrol.

For det tredje er det ikke præciseret i direktivet, at fastsættelsen af opbevaringsperioden skal baseres på objektive kriterier.

På den baggrund fandt Domstolen efter en samlet vurdering, at direktivet udgør et indgreb i retten til respekt for privatliv og retten til beskyttelse af personoplysninger, som ikke er tilstrækkeligt afgrænset til at kunne sikre, at indgrebet er begrænset til det strengt nødvendige.

7. Herudover påpegede Domstolen, at direktivet ikke sikrer en effektiv beskyttelse mod risikoen for misbrug og ulovlig adgang til loggede oplysninger, og at der ikke er noget krav om, at oplysningerne skal opbevares inden for EU.

På baggrund af alle disse forhold konstaterede Domstolen, at direktivet er vedtaget i strid med Charteret og dermed er ugyldigt.

[Dommen i forhold til dansk ret]

8. Som nævnt kunne man måske på baggrund af Domstolens dom tro, at de danske logningsregler også er i strid med Charteret.

De danske regler om logning af oplysninger og myndighedernes adgang hertil udgør da også – ligesom reglerne i direktivet – et indgreb i retten til respekt for privatliv og retten til beskyttelse af personoplysninger.

Men ligesom det er tilfældet med direktivet, kan indgrebet begrundes i, at det forfølger et sagligt formål – nemlig hensynet til bekæmpelse af grov kriminalitet.

Og som det helt afgørende, er det Justitsministeriets vurdering, at de danske logningsregler – i modsætning til direktivet – er i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet.

9. Denne konklusion bygger på en grundig analyse af de danske regler holdt op imod de kritikpunkter, som Domstolen rejser i forhold til direktivet.

Logningsbekendtgørelsen omfatter godt nok – på samme generelle vis som direktivet – alle personer, alle elektroniske kommunikationsmidler og samtlige trafikdata uden nogen sontring i forhold til formålet om bekæmpelse af grov kriminalitet.

Men der er i dansk ret – i modsætning til direktivet – opstillet nogle klare og præcise regler for adgangen til og opbevaringsperioden for de loggede oplysninger.

10. For det første er der i dansk ret fastsat en række materielle og processuelle regler, som regulerer myndighedernes mulighed for at få adgang til loggede oplysninger.

Hvis politiet skal have adgang til de loggede oplysninger om tele- og internetkommunikation, vil det nemlig som hovedregel kræve, at betingelserne for at foretage indgreb i meddelelseshemmeligheden er opfyldt.

Det betyder, at hvis politiet f.eks. ønsker at indhente oplysninger om, hvem en bestemt mobiltelefon har været i kontakt med, så skal der være bestemte grunde til at tro, at telefonen bruges af en mistænkt.

Derudover er det en betingelse, at indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen. Og endelig stilles der nærmere krav til grovheden og arten af den kriminalitet, som efterforskes.

Hertil kommer, at indgrebet som udgangspunkt kun kan foretages efter en forudgående retskendelse, ligesom den mistænkte skal have beskikket en advokat, som skal have lejlighed til at udtale sig i retten.

Der er dog nogle loggede oplysninger, som politiet kan få adgang til, uden at betingelserne om indgreb i meddelelshemmeligheden er opfyldt. Det drejer sig blandt andet om såkaldte masteoplysninger, som viser hvilke master en mobiltelefon har været forbundet til som led i en kommunikation, men som hverken viser hvem man har været i kontakt med eller hvad indholdet af kommunikationen har været.

Den slags oplysninger kan politiet efter reglerne om edition få adgang til som led i efterforskningen af en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, hvis der er grund til at antage, at oplysningerne kan tjene som bevis.

Det er retten, som beslutter, om oplysningerne skal udleveres til politiet.

Alle disse betingelser følger vel at mærke af den danske retsplejelov, men ikke af logningsdirektivet.

11. For det andet er der i dansk ret fastsat en klart defineret opbevaringsperiode for loggede oplysninger.

Det fremgår således af retsplejeloven og logningsbekendtgørelsen, at teleudbyderne skal opbevare de loggede oplysninger i 1 år.

Og det følger af udbudsbekendtgørelsen, som er udstedt med hjemmel i teleloven, at oplysninger, som alene registreres og opbevares med det formål at opfylde forpligtelsen i henhold til logingsbekendtgørelsen skal anonymiseres eller slettes, når det år, hvor opbevaringspligten gælder, er gået.

12. Samlet set finder Justitsministeriet, at der ikke er grundlag for at antage, at de danske logningsregler skulle være i strid med bestemmelserne om retten til respekt for privatliv og retten til beskyttelse af personoplysninger i EU's Charter om grundlæggende rettigheder.

[Sessionslogging]

13. Som jeg nævnte tidligere, er det dog efter Justitsministeriets opfattelse tvivlsomt, om reglerne om sessionslogging på nuværende tidspunkt og i deres nuværende udformning kan anses for egnede til at opnå deres formål, som er at skabe mulighed for anvendelse af oplysningerne som led i efterforskning og retsforfølgning af strafbare forhold.

Jeg vil derfor nu tage skridt til at ophæve reglerne om sessionslogging.

[Om den fremadrettede proces]

14. Jeg kan i forlængelse heraf henvise til, at der som sagt forestår en revision af de danske logningsregler. Den proces vil jeg nu oplyse lidt mere om.

Sidste sommer vedtog Folketinget, at der i folketingsåret 2014-15 skal fremsættes forslag om revision af logningsreglerne.

Det fremgår af forarbejderne til loven, at der i forbindelse med revisionen så vidt muligt skal tages stilling til, om der er behov for at ændre opbevaringsperioden, og om der er behov for at logge flere typer oplysninger.

Det bemærkes for god ordens skyld, at Justitsministeriet som led i revisionsarbejdet også vil overveje andre relevante spørgsmål vedrørende logningsreglerne.

Og vi vil sørge for at inddrage de relevante myndigheder og andre interessenter på området, herunder tele- og internetbranchen, i revisionsprocessen og lytte til deres synspunkter.

[Rådsmøde om retlige og indre anliggender]

15. Her til sidst vil jeg komme ind på det rådsmøde, som der spørges til i samrådsspørgsmål AA.

Som det fremgår af det samlenotat, der er blevet oversendt til Retsudvalget, har det græske EU-formandskab lagt op til, at ministrene skal drøfte konsekvenserne af Domstolens dom på rådsmødet om retlige og indre anliggender den 5.-6. juni.

Som det også fremgår af samlenotatet, foreligger der ikke offentlige tilkendegivelser fra de øvrige medlemsstater om deres reaktion på dommen.

Jeg går ud fra, at de – ligesom os – tager dommen til efterretning og analyserer, hvilke konsekvenser den har for deres nationale logningsregler.

Jeg kan i øvrigt oplyse, at sagen er blevet forelagt for Europaudvalget til orientering den 28. maj.

[Afrunding]

16. Jeg håber at have bidraget til en forståelse af forholdet mellem de danske logningsregler og Charteret.

Med hensyn til den forestående revision af logningsreglerne er det afgørende for mig ikke, at vi handler hurtigt, men derimod at vi gør det ordentligt.

Det er nødvendigt at være grundige og at sikre, at de oplysninger, der logges, er brugbare for politiet.

Samtidig skal vi også sikre, at den dataindsamling, som vi foretager, ikke går videre, end hvad der reelt er nødvendigt.

Jeg ser frem til at præsentere Folketinget for et forslag til revision af logningsreglerne i løbet af næste folketingsår.

Tak for ordet.